

TAHSİN YÜCEL SONUNCU

ROMAN

TAHSİN YÜCEL
SONUNCU

Can Modern

Sonuncu, Tahsin Yücel

© Can Sanat Yayınları A.Ş., 2010

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2010

4. basım: Ocak 2024, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 300 adet yapılmıştır.

Editör: Faruk Duman

Mizanpaj: Emin Petek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Ezgi Arslan

İç baskı ve cilt: Birlik Fotokopi Baskı Ozalit ve Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Nispetiye Mah. Birlik Sk. No: 2 Nevin Arıcan Plaza Beşiktaş / İstanbul
Sertifika No: 52846

ISBN 978-975-07-5691-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

TAHSİN YÜCEL
SONUNCU

ROMAN

♥can

Tahsin Yücel'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Aykırı Öyküler, 1989

Haney Yaşamalı, 1991

Peygamberin Son Beş Günü, 1992

Bıyık Söylencesi, 1995

Vatandaş, 1996

Ben ve Öteki, 1998

Komşular, 1999

Yalan, 2002

Kumru ile Kumru, 2005

Mutfak Çıkmazı, 2005

Yapısalcılık, 2005

Yazın, Gene Yazın, 2005

Göstergeler, 2006

Gökdelen, 2006

Dil Devrimi ve Sonuçları, 2007

Golyan Devrimi, 2008

Yazın ve Yaşam, 2008

Sonuncu, 2010

Gün Ne Günü?, 2010

Kimim Ben?, 2011

Kendine Doğru Yolculuk, 2012

Tartışmalar, 2021

TAHSİN YÜCEL, 1933'te Elbistan'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve İÜ Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1960). Varlık Yayınları'nda çevirmenlik ve yazişleri müdürlüğü yaptı. Öykü derlemeleri, romanları, bilimsel araştırmaları ve kuramsal yazılarının yanı sıra, Balzac, Flaubert, Daudet, Gide, Simenon, France, Proust, Camus, Sartre, Malraux ve Duras gibi önemli Fransız yazarların yapıtlarını dilimize kazandıran Yücel, 1984'te Azra Erhat Çeviri Üstün Hizmet Ödülü'ne, 1997'de Fransız hükümeti Palmes Académiques Nişanı'na değer görüldü. 22 Ocak 2016'da öldü.

BİRİNCİ BÖLÜM

I

“Sen bu kitabı ne zaman bitireceksin, orasını bilemem, ama ben onun yazılma öyküsünü çok daha önce bitireceğim”, deyip de evlilik yaşamımızda ilk kez Selami'nin tepesini attırdığımda, Müştak on dört, Müşerref on iki, ikizler dokuz yaşındaydı, yani bizimki topu topu sekiz yıldır çalışmaktaydı *Serencam*'ının üzerinde. Ancak o günlerde sekiz yıl çok uzun bir süre gibi görünüyordu gözüme. Tam sekiz yıl süresince sabahtan akşama, akşamdan gece yarılara kadar bir masanın başında yazıp yazıp yırtmasını, yırtıp yırtıp gene yazmaya başlamasını da bir tür delilik olarak değerlendiriyordum. Daha da kötüsü, Selami bu kitapla beni aldatıyormuş gibi bir duygu çöreklenmişti içime, ne yaparsam yapayım, yakamı bırakmıyordu bir türlü, her geçen gün biraz daha fazla duyuruyordu ağırlığını. “Durup dururken bu kitap da nereden çıktı şimdi?” diye söylenip duruyordum. Yalan değil, Selami çok, ama çok büyük bir kitap yazma tasarısından yeni tanıştığımız günlerde de söz etmişti, daha sonra da arada bir dönmüştü bu konuya, ama hiç ayrıntıya girmeden ve hep “ileride”, “günün birinde”, “kafam ve bedenim iyice hazır olunca” türünden belirsiz sözler eşliğinde. Bu yüzden olacak, *Serencam* her şeyden önce bir savunma aracı, öğrenimine yaraşır bir uğraş seçmesi gerektiğini

söyleyenleri susturma gerekçesiymiş gibi geliyordu bana. Ayrıca, kesin de konuşsa, yazmaya başlamış da olsa, zamanının en büyük bölümünü kitabına ayırsa da üzülmezdim; üzölmek şöyle dursun, gönölden desteklerdim çabasını. Ama o günlerde *Serencam* oldukça uzak bir geçmişten, Selami'nin delikanlılık döneminden kalmış bir düşün, yani fazlasıyla bulanık bir tasarının adıydı yalnızca, tek işlevi de benim gözümde Selami'nin çekiciliğini biraz daha artırmak, nerdeyse sonsuzlaştırmaktı.

Bu gözlemim bizi uzaktan tanıyanları şaşırabilirdi kuşkusuz. “İyi hoş da çiçeği burnunda bir genç kız kendisinden on dört yaş büyük bir adamı nasıl bu denli çekici bulabilir?” diye sorabilirlerdi. Bu arada, Selami'nin hiç de öyle çekici, hiç de öyle yakışıklı bir adam olmadığını kesinleyenler de çıkabilirdi. Bunu beni görmüyormuş gibi davranarak kulağıma doldura doldura söyleyenler de olmuştu. Ama, kim ne derse desin, ben hep çekici bulmuşumdur Selami'yi. Örneğin maymunun insandan geldiğı gibi aykırı savlarının altında bile derin bir düşüncenin yattığına inanmışımdır.

İlk kez Felsefe Bölümü'ndeki ikinci yılımda görmüşüm onu: salı ve perşembe günleri, bir Fransız profesörün çevirmenliğini yapıyor, bu arada, hemen her derste, adama hepsi birbirinden ilginç sorular sormaktan, hatta birtakım gözlemlerde bulunmaktan da geri durmuyordu. Diyeceğim, çekici olduğu kadar da bilgiliydi Selami. Ama bizlere çevirmenliğini yaptığı Fransız profesörden de uzaktı nerdeyse. Koltuğunun altında bir *Littré* ve birtakım fransızca kitaplar, Fransız profesörle birlikte gelip gene onunla birlikte çıkıp gidiyordu. Sınıfa girip çıkarken göz göze geldiğimiz olmuşsa da tek sözcük söylememiştik birbirimize, bir “Merhaba” ya da “Günaydın” dediğimiz bile olmamıştı. Ne olursa olsun, bu adam tuhaf bir biçimde çekiyordu beni, haftanın iki günü, ikişerden dört

saat süresince gözlerimi ondan ayıramıyordum bir türlü. Derken, nisan ortalarında bir gün, Fransız'ın "Anlattıklarımız konusunda sorusu olan var mı?" diyeceği tutmuş, ben de ona kendi dilinde sıradan bir soru sormuştum. Adam "Güzel bir soru!" diye başlayarak oldukça uzun bir yanıt vermişti soruma, Selami de soruyu ve yanıtını sürekli bana bakarak türkçeye çevirmişti. Benim için umulmadık bir şeydi bu. Ama oluntuların en güzeli dersten sonra gerçekleşmişti: Selami sınıftan hep Fransız profesörle birlikte ayrılırken, o gün ilk kez değiştirmişti bu alışkanlığını: kaçmamdan korkarmış gibi hızlı adımlarla yanıma gelmiş, "Sorunuz gerçekten çok ilginçti; üstelik, yanıtı da içindeydi. Sizi kutlayabilir miyim?" diyerek elini uzatmıştı bana.

Haziranın ikinci haftasının başında, nikâh memurunun karşısındaydık. Nikâhımız kıyıldıktan en fazla sekiz saat sonra da Paris'te.

Belirtmeme gerek yok ya ben gene de belirteyim: çok mutlu bir yaşam sürmeye başladık. Ben orta düzeyde bir ailenin kızıydım, babam birkaç yıl önce ölmüş, anemse emekli bir öğretmenle evlenerek onunla Ege kıyısında küçük bir kasabaya taşınmıştı. Bana gelince, sıradan bir öğrenci yurdundan çıkıp bir Osmanlı paşasının görkemli yalısına yerleşmek biraz başımı döndürmüştü, biraz da korkutmuştu doğrusu. Ama Selami öyle candan, öyle anlayışlıydı ki onunla her yerde kendi doğal ortamımdaymış gibi rahattım. Evliliğimizin ilk aylarında bu tür ayrıntılar üzerinde durmaya zamanım da olmuyordu ayrıca. Ben fakülteyi bırakmıştım, Selami'yse Fransız dostuna artık derslerine düzenli biçimde katılamayacağını, dolayısıyla bundan böyle çevirmenliğini yapamayacağını söylemişti; artık on beş yirmi günde bir, o da hatır için gidiyorduk adamın derslerine. Anlattıklarını büyük bir ilgiyle dinlediğimizi de söyleyemezdik. Selami'nin o

sırada son günlerini yaşamakta olan babası, Kandilli’de koca bir tepeyi birbirinden güzel konaklarla donatmış olan Hayrettin bey, nerdeyse her görüşmemizde, artık evlendiğine, çok yakın bir tarihte de baba olacağına göre, Selami’ye öğrenimine uygun bir iş bulması gerektiğini yineleyip durmaktaydı. Haksız da sayılmazdı doğrusu. Bizimki Sorbonne’dan felsefe diploması almış, üstüne üstlük bir de doktora yapmış olduğuna göre, üniversitede görev alıp hızla yükselebilirdi. Yeni evlendiğimiz dönemde arkadaşları birtakım üniversitelerden çok güzel öneriler getirmişlerdi. Çalışabilirdi elbette, bir büyükelçi, bir genel müdür, en azından bir profesör olabilirdi, özel bir iş de kurabilirdi, örneğin büyük bir yayınevi kurup ülkemizde felsefe ve insan bilimlerinin yaygınlaşmasına katkıda bulunabilirdi. Politikaya da atılabilir, ülkenin yönetiminde önemli görevler üstlenebilirdi, ama o dudak büküyordu tüm bunlara. “Evet, bilim pazarında da, politika pazarında da çok yüksek konumlara erişebilirdim belki, ama ereğime ulaşmak için kişiliğimden ödün vermem, yalancılarla, hırsızlarla uzlaşmam gerekirdi, bunlar da benim yapabileceğim şeyler değil. Benim tek bir amacım var ve tüm yaşamımı bu amaç yönlendiriyor: kitabımı yazacağım”, diyerek kapatıyordu konuyu. Ne kitabı? Nasıl bir kitap? Adını *Serencam* koymuştu, bunu biliyorduk, ama tüm bildiğimiz de buydu. İçeriğine gelince, bu konuda en ufak bir bilgi vermiyordu. Kendisi de bilmemiş gibi bir izlenim uyandırıyor insanda. İki duvarı silme kitap dolu koca bir kitaplığı, çatı katında da Boğaz’a ve karşı kıyılara bakan güzel bir çalışma odası vardı. Arada sırada bir iki kitap karıştırdığı, masasının başına oturup kalın kalın defterlere bir şeyler karaladığı oluyordu ya bunu kitap yazmak, hatta yazılacak kitap için bir hazırlık çalışması yapmak diye nitelemek gülünç kaçardı bence. Kendisi de “Yazıyorum” demiyordu ayrıca, “Yaza-

cağım”, diyordu. Ne olursa olsun, belli bir uğraş alanı seçip çalışmasını önerenler karşısında hep diremişti Selami, “İyi de kitabım ne olacak o zaman, kitabımı siz mi yazacaksınız?” demişti her seferinde. Babasıyla da böyle konuşmuştu hep. O da boyun eğmişti sonunda. Belki tek çocuğuyla bozuşmayı göze alamamış, belki de Sorbonne’da felsefe okuyup çifte diplomayla dönmüş olan bu genç adam böylesine direndiğine göre bir bildiği olması gerektiğini düşünmüştü. Ne var ki, yıllar birbiri ardından geçip giderken, Selami’nin hiçbir şey yapmaması kafasını karıştırıyor, kafası karıştığı için de ikide bir dönüyordu bu soruna.

Konuyu son kez açtığında ben de aralarındaydım. Tepedeki büyük köşkün ikinci katındaki odasında, Hayrettin bey yatıyor, biz oturuyorduk, güneş batmak üzereydi. Ellerine dayanarak güçlkle doğrulup oturduktan sonra, gözlerini Selami’ye dikerek derin derin içini çekmiş, “Bana öyle geliyor ki bir daha kalkamayacağım bu yataktan, öğrenimine yaraşır bir işe girdiğini de, kitabını bitirdiğini de göremeyeceğim. Kısacası, gözlerim açık gideceğim tahtalı köye. Hiç değilse şu yazmayı düşündüğün kitabın nasıl bir kitap olacağını söyleyebilir misin bana?” demişti.

Selami babasının tam karşısındaki pencerenin on beş on altı metre ötesindeki yaşlı çınarı göstermişti o zaman.

“Şu gördüğün koca çınar var ya, işte tam onun gibi bir yapıt, hem yere, hem göğe doğru gelişen, böylece yaşamın tam odağına yerleşen bir kitap yazacağım, babacığım”, demişti.

Bir kitap hem yere, hem göğe doğru nasıl gelişirdi, yaşamın tam odağına yerleşmek ne demekti? Hayrettin bey bu konularda tek soru sormamıştı, tümcenin görkemli yetmişti ona, gözleri dolmuştu birden, Selami’yi eliyle yanına çağırarak yanaklarını öpmüş, sonra da elini avuçlarına alıp var gücüyle sıkılmıştı.

Selami, İstanbullu köklü bir ailenin oğludur. Fransa'da felsefe doktorası yapıp döndükten sonra evlenir, çocukları olur, dingin bir yaşam sürer. Ama yaşamının en büyük amacı kitabını, *Serencam* adını verdiği denemesini bitirmektir. Başladıktan kırk yıl sonra, seksenlerinde bitirir, tek adet olarak bastırır, kitabını eline almasından yirmi dört saat sonra da ölür. Büyük boy, yirmi dört bin yedi yüz on sekiz sayfadan oluşan bu dev yapıtı baştan sona okuyan tek kişi çıkmaz, ama boyutları ve biçimi yıllar yılı insanların ilgisini çeker.

Serencam, boyutu ve gizemi nedeniyle büyük gürültü koparır. Kimsenin okumadığı ama görmek için insanların kuyruğa girdiği bu dev kitap ne anlatmaktadır? Tahsin Yücel, her zamanki ironik üslubuyla anlatıyor *Serencam*'in öyküsünü. *Sonuncu*, iş, sanat ve basın dünyasına göndermelerle dolu, son derece düşündürücü bir roman.

#yazarlık #felsefe #fransa #hiciv #ironi #sanat

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

roman

ISSN 178-175-07-5191-7

9 789750 756917